

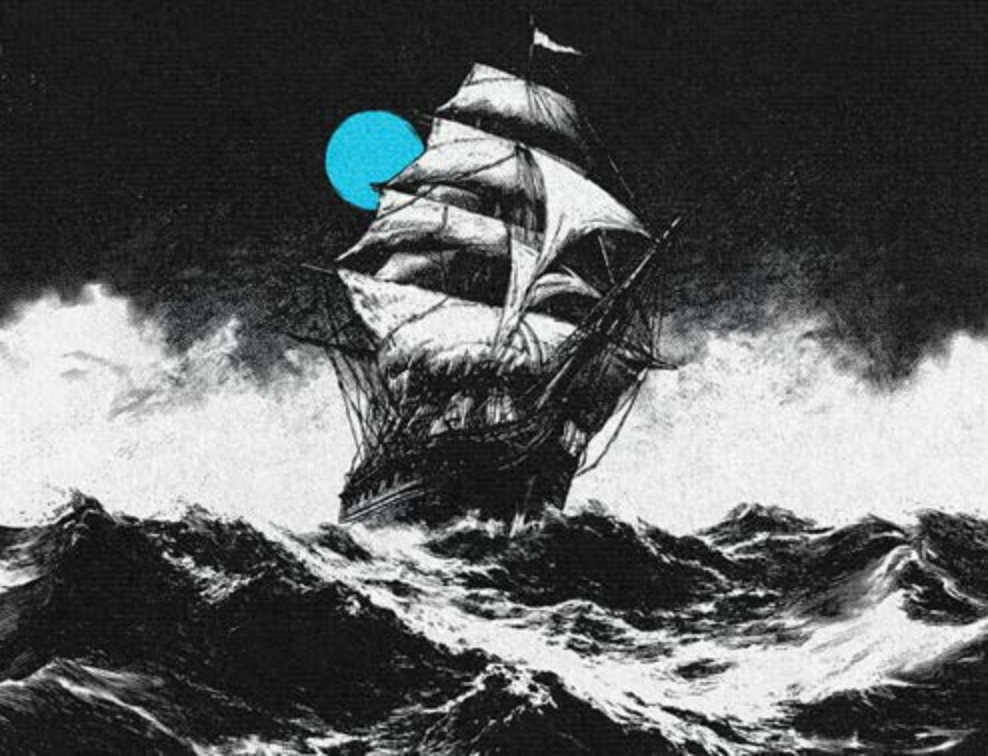

Edgar Allan

POE

P Ř Í B Ě H Y
ARTURA GORDONA PYMA

**PŘÍBĚHY
ARTURA GORDONA
PYMA**

Všechna práva vyhrazena.

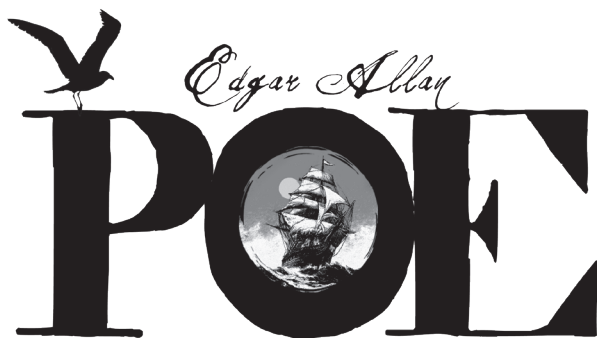
*Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu nakladatele.*

Translation © Josef Schwarz – dědicové c/o Dilia 1959

Cover © Dark Crayon, 2026

© DOBROVSKÝ s.r.o., 2026

ISBN 978-80-277-6995-7 (pdf)

PŘÍBĚHY
ARTURA GORDONA
PYMA

přeložil Josef Schwarz

F O B O S

Příběhy Artura Gordona Pyma z Nantucketu se všemi podrobnostmi o vzpouře a vražedné řeži na palubě americké brigy *Grampus* za její plavby do jižních moří – i s vylíčením toho, jak někteří zachránění dobyli lodi nazpět; o jejich ztroskotání a po něm následujících mukách hladomoru; o tom, jak je z útrap vysvobodil britský škuner *Jane Guy*; o krátké plavbě této lodi v Jižním ledovém moři; jak byla uchválena a její posádka zmasakrována v jednom souostroví na 84. rovnoběžce jižní šířky; a posléze o neuvěřitelných dobrodružstvích a objevech ještě dále na jihu, k nimž ta krutá pohroma dala popud.

ÚVODNÍ POZNÁMKA

Když jsem se před nemnoha měsíci vrátil do Spojených států z četných neobyčejně dobrodružných cest po jižních mořích i jinde — z cest, které jsem vyličil na následujících stránkách — přivedla mne náhoda do společnosti několika vážených pánů v Richmondu ve Virginii, kteří se velmi živě zajímali o všechno, co se týká končin, jež jsem navštívil, a kteří mne neustále přesvědčovali o mé povinnosti tyto příběhy zveřejnit. Odmítal jsem to z několika důvodů, z nichž některé byly rázu zcela soukromého a jsou jen mou věcí; jiné tak osobní nebyly. Odrazovala mne zvláště jedna okolnost: na cestách jsem si většinou nevedl deník, a obával jsem se proto, že z pouhých vzpomínek nemohu popsat všechno tak přesně a souvisle, aby to podalo natolik pravdivý obraz, jak pravdivá v něm byla skutečnost, že se jen budu bránit samozřejmému a nevyhnutelnému přehánění, k němuž rádi všichni tíhneme, líčíme-li podrobně události, které mocně roznítily naši vnímavou představivost. Dalším důvodem bylo, že příběhy, které jsem měl vyprávět, byly povahy tak fantastické a přitom mé výpovědi přirozeně tak málo prokazatelné (mohla je dosvědčit jediná osoba — a to byl indiánský míšenec), že jsem mohl doufat, že jim uvěří nejvýš má rodina a několik přátel, kteří se po dlouhém soužití mohou na mou pravdomluvnost spolehnout — kdežto široká veřejnost že naopak bude patrně všechno, co napíše, považovat za

pouhý troufalý a dovedně sestavený výmysl. Avšak jednou z hlavních příčin, která mi bránila vyhovět návrhům mých rádců, byla nedůvěra ve vlastní spisovatelské schopnosti.

Mezi oněmi pány ve Virginii, kteří projeví největší zájem o mou výpověď, zejména o část vztahující se k Jižnímu ledovému moři, byl pan Poe, do nedávna redaktor Jižního literárního obzoru, měsíčníku, který ve městě Richmondu vydává pan Thomas W. White. Nabádal mne mimo jiné k tomu, abych ihned dopodrobna sepsal všechno, co jsem viděl a zažil, a spolehl se na inteligenci a zdravý rozum čtenářů. Tvrdil celkem přijatelně, že mé knize, ať bude z hlediska čistě literárního skloubena sebeneobratněji, může právě její kostrbatost, bude-li prý jaká, dopomoci k tomu, že bude přijata jako pravdivé líčení.

Přes tyto argumenty jsem se nemohl odhodlat k tomu, co mi navrhoval. Když pak zjistil, že se mnou není řeč, požádal mne, abych mu dovolil sepsat podle mých údajů, ale jeho vlastními slovy, příběhy mých prvních dobrodružství a uveřejnit je v Jižním obzoru pod rouškou beletrie. Proti tomu jsem nic neměl, a tak jsem svolil a jen jsem si vyhradil, že mé pravé jméno zůstane utajeno. A tak v lednovém a únorovém čísle Obzoru (ročník 1837) vyšla dvě pokračování domněle vymyšlené prózy, a aby byla bezpečně považována za smyšlenku, bylo v obsahu časopisu uvedeno u článků jméno pana Poea.

Odezva, jaké tento úskok dosáhl, mne posléze přiměla k tomu, abych dobrodružství začal důkladně zpracovávat a uveřejňovat; shledal jsem totiž, že přes vnější dojem výmyslu, do něhož byla tak obratně zahalena ta část mých příběhů, která vyšla v Obzoru (aniž byl ovšem jediný fakt změněn či překroucen), čtenářům se ani trochu nechtělo přijímat ji jako výmysl a na adresu pana Poea došlo několik dopisů, vyslovujících jasné mínění opačné. Usoudil jsem z toho, že skutečnosti mých příběhů jsou tak přesvědčivé, že samy obsahují důkaz pravdivosti, a proto že se nemusím vůbec strachovat, že by mi široká veřejnost neuvěřila.

Po tomto expozé bude jistě každému hned zřejmé, co si z následujícího vyprávění osobuji jako svou práci; a čtenář rovněž pozná, že na prvních několika stranách, které psal pan Poe, není jediný fakt zkreslen. A také nebude třeba upozorňovat ty čtenáře, kterým se Obzor nedostal do ruky, kde jeho část končí a kde začíná má část; všimnou si ihned odlišného stylu.

G. PYM

New York, červenec 1838

KAPITOLA I

Jmenuji se Artur Gordon Pym. Můj otec byl váženým obchodníkem s námořnickým zbožím v Nantucketu, kde jsem se také narodil. Dědeček z matčiny strany byl advokátem s dobrou praxí. Měl ve všem šťastnou ruku a velmi úspěšně spekuloval s akciemi Edgartonské nové banky, jak se ten ústav kdysi jmenoval. Dokázal si takto a ještě jinými prostředky nahromadit pěkný kapitál. Oblíbil si mne, aspoň se domnívám, víc než kohokoli na světě, a tak jsem očekával, že po jeho smrti zdědím většinu jeho majetku. Když mi bylo šest let, poslal mne do školy k starému panu Rickettsovi, jednorukému pánovi s výstředním chováním, kterého dobře zná téměř každý, kdo zavítal do Nového Bedfordu. Zůstal jsem v jeho škole až do svých šestnácti – pak jsem odešel na akademii pana E. Ronalda na návrší. Zde jsem se důvěrně spřátelil se synem námořního kapitána pana Barnarda, který se plavil většinou ve službách firmy Lloyd a Vredenburg – pana Barnarda také velmi dobře znají v Novém Bedfordu, a v Edgartonu má jistě hodně příbuzných. Jeho syn se jmenoval Augustus a byl téměř o dva roky starší než já. Augustus měl už za sebou výpravu na velryby, kterou podnikl se svým otcem na lodi *John Donaldson*, a stále mi vyprávěl o svých dobrodružných příbězích v jižních končinách Tichého oceánu. Často jsem s ním chodil domů a zůstával

u nich celý den, a někdy i přes noc. Spávali jsme na jednom lůžku a on mne hravě dovedl udržet vzhůru skoro až do svítání vyprávěním o domorodcích z ostrova Tinianu a o dalších místech, která na svých cestách navštívil. Posléze mne všechno, o čem vyprávěl, tak zaujalo, že jsem nesmírně zatoužil po plavbě na moři. Měl jsem tehdy plachetnici – jmenovala se *Ariel* a měla cenu asi pětasedmdesáti dolarů. Měla zvýšenou přední palubu s kabinou a byla vystrojena jako šalupa – její tonáž jsem už zapomněl, ale desetičlenná posádka se na ní celkem moc netísnila. Na této lodi jsme často podnikali tak neuvěřitelně bláznivé kousky, že když si na ně dnes vzpomenu, zdá se mi, že jsem je přežil jen nějakým ohromným zázrakem.

Vylíčím vám jednu takovou příhodu jako úvod k delšímu, vážnějšímu vyprávění. Jednou byl u pana Barnarda večírek, na kterém jsme se s Augustem ke konci poněkud přiopili. Jako obvykle v takových případech jsem raději zabral část jeho postele, než abych šel domů. Měl jsem dojem, že velmi pokojně usnul (společnost se rozešla teprve krátce před jednou hodinou), a tentokrát neproněs na své oblíbené téma ani slůvko. Když uběhlo asi půl hodiny od chvíle, co jsme ulehli, a já jsem právě usínal, Augustus náhle vyskočil, strašlivě zaklel a prohlásil, že mu žádný Artur Pym v celém křesťanstvu nestojí za to, aby kvůli němu chodil spát, když prý venku vane tak nádherný větřík od jihozápadu. Jakživ jsem tak nezkoprněl; nevěděl jsem totiž, co má za lubem, myslel jsem si, že se z vypitého vína a kořalky dočista pomátl. Mluvil však dál docela rozumně; říkal, že ví, že ho mám za opilého, že však v životě nebyl střízlivější. Jen prý ho otravuje, dodal, válet se jako pes na posteli, když je tak krásná noc, a prý si právě řekl, že vstane, ustrojí se a vyjede se povyrazit na moře. Nevím, co to do mne vjelo, ale sotva to dopověděl, posedlo mne náramné vzrušení a radost a jeho

šílený nápad mi připadal jako něco nesmírně příjemného a rozumného. Venku dula téměř vichřice a bylo velmi chladno – byl totiž už konec října. Přesto jsem v jakémsi opojení vyskočil z lůžka a řekl jsem mu, že jsem právě tak odvážný jako on, že mě právě tak otravuje válet se jako pes v posteli a že jsem právě tak připraven na jakoukoli švandu a šprýmy jako nějaký Augustus Barnard z Nantucketu.

Nezdržovali jsme se příliš oblékáním a už jsme běželi dolů k lodi. Kotvila ve staré, sešlé rejdě u skládky dřeva firmy Pankey a spol. a boky se bezmála tloukla o hrubé trámy. Augustus skočil dovnitř a začal vylévat vodu, které bylo v lodi téměř do poloviny. Jakmile jsme s tím skončili, napnuli jsme kosatku i hlavní plachtu, natočili jsme je k větru a směle vyrazili na moře.

Jak jsem už pravil, dul ostrý vítr od jihozápadu. Noc byla velmi jasná a chladná. Augustus se chopil kormidla, já jsem se postavil ke stěžni *na můstek nad kabinou*. Uháněli jsme ohromnou rychlostí. Od chvíle, kdy jsme odrazili od hráze, jsme oba zarytě mlčeli. Konečně jsem se svého druhu zeptal, kam má namířeno a kdy se asi tak vrátíme. Chvilí si pískal a pak řekl nevrle: „Já jedu na moře, ty si jeď domů, když je ti libo.“ Jak jsem se na něj zadíval, hned jsem poznal, že přes strojenou ledabylost je značně rozčilen. Ve svitu měsíce jsem ho zřetelně viděl: obličej měl bledší než mramor a ruka se mu tak strašně třásla, že v ní sotva držel kormidlo. Poznal jsem, že něco neklape, a notně jsem se vylekal. Tenkrát jsem se moc nevyznal v řízení lodi a byl jsem úplně závislý na přítelově mořeplavecké zručnosti. Také vítr ke všemu náhle zesílil, takže jsme se rychle vzdalovali ze zátvrtí pevniny. Přesto jsem se ostýchal dát najevo nějakou nervozitu a téměř půl hodiny jsem ze sebe nevypravil slova. Pak jsem to přece jen nevydržel a řekl jsem Augustovi, že by snad bylo záhodno vrátit se domů. Tak jako předtím

trvalo dost dlouho, než se ozval, než vůbec vzal můj návrh na vědomí. „Co nevidět,“ řekl konečně – „času dost – co nevidět doplujeme domů.“ Čekal jsem takovou odpověď, ale cosi v jejím tónu mne naplňovalo nevýslovným děsem. Opět jsem si ho pozorně prohlédl. Měl zsinale rty a kolena se mu tak zběsile třásla, že se div držel na nohou. „Proboha, Auguste,“ vykřikl jsem teď opravdu vyděšen, „co je ti? Co se děje? Co to jen provádíš?“ – „Děje!“ zakoktal, jako by ho to náramně překvapilo, a současně pustil kormidelní kolo a natáhl se jak široký tak dlouhý na dno lodi – „děje! – No, co se má dít? Je-je-deme domů – ne-ne-nevidíš?“ Teď mi teprve jaksepatří svítlo. Přiskočil jsem k němu a zvedl ho. Byl opilý – namol opilý – nemohl už ani stát, ani mluvit, nic už nerozeznával. Oči měl dočista skelné, a když jsem ho v drtivém zoufalství zase pustil, překulil se jako špalek do kalu, z něhož jsem ho zdvihl. Patrně toho během večera vypil víc, než jsem tušil, a jeho chování na lůžku bylo pod vlivem nezřízené opilosti – stavu, který podobně jako šílenství dovoluje často postiženému napodobit naoko jednání člověka, který dokonale ovládá své smysly. Studený noční vzduch měl ovšem obvyklý účinek – pod jeho náparem zeslábla Augustova duševní energie – a matné tušení, v jak nebezpečném je stavu, nepochybně katastrofu dovršilo. Byl teď úplně tupý a nebyla naděje, že se z toho v nejbližších hodinách probere.

Nedovedete si představit, jaký děs mne přepadl. Opojení z vína, které jsem nedávno vypil, vyprchalo a já jsem byl teď dvojnásob bázlivý a váhavý. Věděl jsem, že naprosto nesvedu řídit loď a že nás divoký víchř a mohutné vlny odlivu ženou do záhuby.

Za zády se nám zřejmě stahovala bouře; neměli jsme ani kompas, ani potraviny, a bylo jasné, že budeme-li udržovat dosavadní směr plavby, ztratíme do svítání zemi z dohledu.

Tyto myšlenky a spousta dalších, právě tak úděsných, se mi zběsile honily hlavou a dočasně mne tak ochromily, že jsem nebyl mocen sebenepatrnějšího skutku. Loď se bláznivě řítila vodou, neskasané plachty plně vystavené větru, boky na přídi se nořily do pěny. Div divoucí, že se *neocitla v protivětru* a nepřekotila se – neboť Augustus, jak jsem již řekl, kormidlo pustil a já jsem byl příliš rozčilen, aby mě napadlo, že se ho mám chopit. Naštěstí však udržela rovnováhu a já jsem se pozvolna vzpamatoval. Ale vítr se stále hrozivě vzmáhal; a kdykoli jsme se vyhoupli přídí, voda vzadu udeřila do naší kormy a zatopila nás. Měl jsem také končetiny až k necitelnosti prokřehlé. Nakonec jsem se odhodlal k zoufalému činu – přiskočil jsem k hlavní plachtě a chvatně ji strhl. Jak se dalo čekat, sletěla přes palubu, a jakmile nasákla vodou, utrhla stěžen téměř až u základu. A jen tato nehoda mne zachránila od neodvratné zkázy. Teď jsem jen s pouhou kosatkou bez stěžně uháněl s větrem o závod, prodíraje se občas vzdutými vlnami, ale zbaven již děsu náhlé smrti. Vzal jsem do ruky kormidelní kolo a volněji jsem vydechl, neboť jsem viděl, že ještě smíme doufat v konečnou záchranu. Augustus ležel dosud bez vlády na dně lodi, a protože tam mohl každou chvíli utonout (vždyť tam, kde klesl, bylo vody téměř na třicet centimetrů), aspoň částečně jsem ho zvedl a pak jsem ho udržoval vsedě tak, že jsem mu kolem pasu omotal provaz, který jsem přivázal k úvaznému kruhu v krytu kabiny. Když jsem to všechno – pokud mi zkrhelost a rozčilení dovolovaly – uspořádal, odevzdal jsem se do rukou božích a zařekl jsem se, že staň se co staň, budu všechno snášet s největší zmužilostí, jaké jsem schopen.

Sotva jsem se k tomu odhodlal, náhle jako by se celý prostor kolem lodi i nad ní naplnil ryčným dlouhým skřekem či jekem, jaký mohl vycházet z tisíce ďábelských chřtánů. Co živ budu, nikdy nezapomenu na smrtelný děs, který jsem

v tu chvíli zakusil. Vlasy se mi zježily – cítil jsem, jak mi krev stydne v žilách – srdce mi nadobro vypovědělo, a aniž jsem se jedinkrát ohlédl po příčině své paniky, v mdlobách jsem se skácel na tělo zhrouceného kamaráda.

Když jsem přišel k sobě, shledal jsem, že jsem v kabině velké velrybářské lodi *Penguin*, plující do Nantucketu. Nade mnou stálo několik lidí a Augustus, bledší než smrt, mi horlivě třel ruce. Když viděl, že jsem otevřel oči, samou vděčností a radostí se tak rozkřičel, až vyloudil smích i slzy na drsných tvářích kolemstojících. Záhada, že jsme ještě na světě, se brzy vysvětlila. Najela do nás velrybářská loď, která plula do Nantucketu těsně v návětrí, se všemi plachtami, které mohla vystrčit, a tak vlastně přijížděla téměř kolmo na náš směr. Několik mužů sice vpředu hlídkovalo, ale spatřili nás, až když se nedalo srážce zabránit – právě jejich varovný pokřik mě tak hrozně vylekal. Ta ohromná loď nás prý doslova přejela, a to tak lehce, *jako by naše malé plavidlo přeplulo pířko; ani nepocítila, že by jí něco překáželo v plavbě*. Z paluby postižené lodi se prý neozval jediný výkřik, bylo slyšet jen slabý skřípot, který se mísil s rykem větru a vln – to jak se potápěná křehká bárka otřela o kýl svého ničitele – a to bylo vše. Kapitán (E. T. V. Block z Nového Londýna) považoval naši loď (nezapomínejme, že neměla stěžeň) za nějakou utrženou kocábku, ponechanou moři na pospas, a chtěl bez zbytečných průtahů pokračovat v cestě. Naštěstí dva z hlídkujících se zapřísahali, že u kormidla kohosi zahlédli, a prohlásili, že by bylo možno toho člověka ještě zachránit. Rozproudila se debata, která Blocka tak podráždila, že posléze řekl, že „není jeho povinností koukat věčně po kdejakých skořápkách; že kvůli takovým hloupostem se nikam vracet nebude, a jestli někdo přišel k úrazu, může za to on sám a nikdo jiný, a ať se třeba utopí nebo táhne k čertu“ – něco v tom smyslu. Tu se do toho

vložil první lodní důstojník Henderson, který se právě tak jako celá posádka spravedlivě rozhořčil nad řečí prozrazující takovou míru kruté bezcitnosti. Vida, že se může opřít o mužstvo, řekl nepokrytě kapitánovi, že ho pokládá za zra-
lého pro šibenici a že jeho rozkazu neuposlechne, i kdyby ho za to měli pověsit, až vkročí na pevninu. Zamířil na zád', odstrčil Blocka stranou (ten jen silně zbledl a nezmohl se na odpověď) a uchopiv kormidlo zvolal pevným hlasem: „Přímo po větru!“ Muži se rozběhli na svá místa a loď se hladce otočila. To všechno trvalo asi pět minut a nikdo nevěřil, že by se dalo ještě někoho zachránit – byl-li vůbec na palubě člověk. Ale jak čtenář poznal, přece jen mne a Augusta zachránili; a naše spása jako by byla dílem dvou takřka nepochopitelných šťastných náhod, jaké moudří a zbožní přičítají zvláštnímu zásahu Prozřetelnosti.

Loď se ještě ani neotočila a Henderson spustil záchranný člun, do kterého vskočil tuším právě s těmi dvěma muži, kteří tvrdili, že mne zahlédli u kormidla. Sotva odrazili od závětrné strany lodi (měsíc stále ještě jasně svítil), loď se táhlým, těžkým rozmachem obrátila. V témž okamžiku se Henderson vztyčil na svém sedátku v člunu a zavolal na své dva muže, aby veslovali zpátky. Nic jiného neříkal, jen netr-
pělivě opakoval: „Zpátky! Zpátky!“ Muži veslovali zpět, jak nejrychleji dovedli, ale mezitím loď dokončila obrat a rozjela se naplno po větru, třebaže celá posádka o závod stahovala plachty. Jakmile se Henderson dostal na dosah lodního řetězu, bez ohledu na nebezpečí svého pokusu se ho zachytil. Když se pak dalším mocným výkyvem pravý bok lodi vyhoupl nad vodu až téměř ke kýlu, ukázalo se jasně, čeho se Henderson obával: k hladkému, lesklému spodku lodi (*Penguin* byl vyztužen mědí) bylo prapodivným způsobem zavěšeno lidské tělo, které na něj každým pohybem lodního trupu prudce naráželo. Po několika marných pokusech, za

stálého kymáčení lodi, která každou chvilku hrozila člun potopit, mne konečně z té strašné polohy vyprostili a vytáhli na palubu – neboť to tělo, to jsem byl já. Ukázalo se, že jeden z vrutů se zcela uvolnil a prorazil měděným plechem, a jak jsem klouzal podél dna lodi, zachytil mne a tak nezvyklým způsobem mne k němu připoutal. Hrot vrutu projel límcem mé zelené vlněné kazajky, ale i částí krku vzadu a vyrazil ven mezi dvěma šlachami hned pod pravým uchem. Ihned mne uložili – třebaže se zdálo, že ve mně veškerý život vyhasl. Na palubě nebyl lékař. Kapitán mne však velmi pečlivě opatroval – snad aby v očích posádky napravil své počáteční ohavné chování.

Henderson se zatím znovu spustil z lodi, třebaže vítr teď řádil bezmála jako hurikán. Zanedlouho narazili na trosky naší lodi a krátce nato jeden z mužů ujišťoval Hendersona, že mezi skučivými poryvy bouře rozeznává volání o pomoc. To pohnulo statečné plavce, aby pátrali dál ještě dobrou půlhodinu, třebaže kapitán Block dával znovu a znovu signály k návratu a třebaže pro ně každý okamžik v tak vratkém člunu znamenal vražedné nebezpečí. Je vlastně až nepochopitelné, jak takový člunek mohl uniknout okamžité zkáze. Byl však stavěn pro velrybářské potřeby a byl vybaven, jak jsem si později jistě správně domyslel, vzduchovými komorami, jaké mívají některé záchranné čluny, používané na pobřeží Walesu.

Když tedy asi půl hodiny marně pátrali, řekli si, že se vrátí na loď. Ale jen toto rozhodnutí padlo, ozval se od temného předmětu, který se kolem nich chvatně mihl, slabý nářek. Dali se jeho směrem a brzy předmět dostihli. Ukázalo se, že je to celý můstek nad kabinou *Ariel*. Augustus se zmítal opodál, zřejmě v posledním tažení. Když ho vytáhli, zjistili, že je lanem přivázán k plovoucímu trámu. Ten provaz jsem mu přece já sám omotal kolem pasu a připoutal k úvaznému

kruhu, abych ho udržel ve vzpřímené poloze – a tento můj skutek, jak vidno, mu nakonec zachránil život. *Ariel* byla celkem chatrná loď, a jakmile se začala potápět, rozpadla se její kostra přirozeně na kousky: můstek nad kabinou, jak se dalo čekat, se přívalem vody nadobro odtrhl od hlavních trámů a vyplaval (nepochybně ještě s dalšími troskami) na hladinu – a Augustus se s ním udržel na vodě a unikl tak hrozné smrti.

Teprve za hodinu potom, co ho vytáhli na palubu *Penguinu*, byl schopen něco o sobě povědět a vůbec pochopit, jaká pohroma stihla naši loď. Konečně se úplně probral a rozpovídal se šíře o svých zážitcích v moři. Když trochu začal nabývat vědomí, zjistil, že je pod vodou, že se nepředstavitelně rychle motá dokola a že má kolem krku třikrát nebo čtyřikrát pevně obtočený provaz. Vzápětí pocítil, že prudce stoupá vzhůru, ale vtom narazil hlavou na něco tvrdého a znovu padl do mdlob. Když se zase probudil k životu, měl smysly přece jen o trochu víc pohromadě, třebaže všechno vnímal zastřené a zmateně. Teď už věděl, že se stalo nějaké neštěstí a že je ve vodě, ačkoli ústa má nad hladinou a docela pohodlně se mu dýchá. Patrně v té době hnal vítr můstek rychle před sebou a můstek vlekl Augusta, který se naznak vznášel na hladině. A pokud by byl zůstal v této poloze, bylo samozřejmě takřka vyloučeno, aby se byl utopil. Posléze ho vzdutá vlna vymrštila rovnou na můstek; tam se pak vši mocí hleděl udržet a jen občas zakřičel o pomoc. Ale krátce před tím, než ho pan Henderson objevil, se vysílením přece jen pustil, padl do vody a už nad sebou udělal kříž. Po celou dobu svého zápasu si ani jednou nevzpomněl na *Ariel* a nevybavil si vůbec nic, co by souviselo s příčinou pohromy. Celé jeho vědomí ovládal jen matný pocit hrůzy a beznaděje. Když ho nakonec vylovili, smysly mu nadobro vypověděly službu, a jak jsem již řekl, až za hodinu na palubě *Penguinu*

si plně uvědomil své postavení. Co se mne týká, křísili mne marně tři a půl hodiny všemi možnými prostředky, a teprve na radu Augustovu mne přivedli k sobě z mátoh, které jsou už na pomezí smrti, ostrou masáží, kterou prováděli flanely namočenými v horkém oleji. Rána na krku vypadala šeredně, ale neměla nakonec vážnější následky a brzy se mi zahojila.

Penguin dorazil do přístavu kolem deváté ráno, když byl přestál jednu z nejhorších bouří, jaká se kdy u nantucket-ských břehů strhla. Podařilo se mi s Augustem objevit se na snídani u Barnardů ještě včas – ta se díky večírku předchozího dne naštěstí pro nás poněkud opozdila. U stolu byli všichni patrně sami příliš vyčerpaní, aby si všimli našich ztrhaných rysů – které by ovšem nějakou přísnější prohlídku nesnesly. Studenti však dokáží pravé divy v oboru předstírání a jsem naprosto přesvědčen, že žádný z našich přátel v Nantucketu v nejmenším netušil, že strašná historka, kterou námořníci vyprávěli ve městě a podle níž najeli v moři na loď a pohřbili v ní nějakých třicet čtyřicet nebožáků, má co dělat s *Ariel*, s mým kamarádem či se mnou. My dva jsme od té doby často o tom hovořovali – ale vždycky s mrazením v zádech. V jedné takové rozmluvě se mi Augustus upřímně doznal, že v celém svém životě nezakusil nikdy tak strastiplný pocit zoufalého zděšení jako tenkrát, když si na palubě naší malé plachetnice poprvé uvědomil, jak strašně je opilý a jak ho opilost zmáhá.

KAPITOLA II

N ikdy nevyvodíme bezpečné závěry z věcí, pro které nebo proti kterým jsme zaujati, ani tehdy ne, vycházíme-li z těch nejjednodušších premis. Dalo by se čekat, že katastrofa, kterou jsem právě vyličil, patřičně ochladí mou náruživou touhu po moři. Ale naopak, nikdy jsem vášnivěji nezatoužil po divokých dobrodružstvích, která patří k námořnickému životu, než za pouhý týden po našem zázračném vyvážnutí. Ten kratičký čas úplně stačil k tomu, aby mi z paměti vyhladil stíny a na jasné světlo vytáhl všechny pestré, příjemně dráždivé stránky, všechnu malebnost nedávné krkolomné příhody. Vedli jsme s Augustem den ode dne častější, stále poutavější hovory. Dovedl vyprávět své příběhy z oceánských poutí (dnes ho ostatně podezřívám, že si jich dobrou polovinu dočista vymyslíl) s takovým kouzlem, že jim člověk jako já, s tak dychtivým temperamentem a poněkud tesknou, třebaže jiskřivou obrazností, nezbytně podlehl. Je také prapodivné, že mou přichylnost k životu na moři podněcoval nejsilněji líčením těch horších stránek, těch okamžiků útrap a zoufalství. Světlý líc obrazu mne až tak nelákal. Ve svých vidinách jsem prožíval ztroskotání a hladomor, smrt nebo zajetí mezi hordami divochů, dlouhý život vlekoucí se v hoři a slzách na nějaké chmurné pusté skále uprostřed nepřístupného, neznámého oceánu. Takové

vidiny či touhy – ano, rovnaly se touhám – bývají, jak jsem byl od té doby poučen, běžné u početného rodu zádumčivců, avšak v oné době jsem je považoval jen za prorocké záblesky osudu, který mám do jisté míry přikázáno naplnit. Augustus pronikl a zcela naplnil mé vědomí. Náš přátelský svazek byl tak blízký, že jsme si snad navzájem vyměnili i některé povahové rysy.

Asi osmnáct měsíců po zkáze *Ariel* prováděla firma Lloyd a Vredenburgh (podnik, který měl, myslím, co dělat s firmou Enderbyové z Liverpoolu) opravy na dvoustěžníku *Grampus* a zároveň jej vystrojovala na velrybářskou výpravu. Ta briga byla stará vyřazená rachotina nehodící se k plavbě, i kdyby se s ní bůhvíco udělalo. Nechápu, proč si vybrali právě ji před všemi ostatními a dobrými loďmi, které vlastnili –, ale už to tak bylo. Pan Barnard byl jmenován jejím velitelem a Augustus měl jet s ním. Zatímco brigu dávali do pořádku, neustále mne přesvědčoval o tom, jaká se mi teď nabízí skvělá příležitost ukojit touhu po cestování. Jistě ve mně nenacházel neochotného posluchače –, ale přece jen se to nedalo provést tak hladce. Otec nebyl přímo proti tomu, ale matka propadala hysterii při pouhé zmínce o našem zámeru; a nejhorší bylo, že dědeček, od kterého jsem si nejvíc sliboval, prohlásil, že mi nevyplatí už ani šilink, jestliže za ním s tou věcí ještě jednou přijdu. Avšak tyto potíže nejen neuhasily mou touhu, ale naopak ještě podnítily můj žár. Rozhodl jsem se, že pojedu děj se co děj; a když jsem svůj záměr oznámil Augustovi, hned jsme začali promýšlet, jak jej uskutečnit. Zatím jsem se vyhýbal jakékoli rozmluvě o cestě s kýmkoli z rodiny, a když jsem se pak okázale zabral do svých běžných studií, měli dojem, že jsem se úmyslu vzdal. Později jsem se často vracel k svému tehdejšímu chování s pocity jak nelibosti, tak údivu. Tu soustředěnou přetvářku, k níž jsem se uchýlil pro zdar svého plánu – přetvářku,

která po tak dlouhé údobí prostupovala každé mé slovo i skutek – dokázal jsem snášet jen ze zběsilé, palčivé nedočkavosti, s jakou jsem se těšil na splnění dávných hýčkaných snů o cestách.

Nezbývalo mi než svěřit provádění svého podvodného plánu z valné části Augustovi, který teď trávil skoro celý den na palubě *Grampusu*, kde cosi zařizoval pro otce v kabině a kajutovém prostoru. Zato jsme nevynechali jedinou noc, abychom se nesešli k poradě, na které jsme probírali své vyhlídky. Když takhle uběhl bezmála měsíc a stále jsme nepřicházeli na nic kloudného, co by mělo naději na úspěch. Augustus mi konečně oznámil, že už se sám na všem, co je třeba, usnesl. Měl jsem v Novém Bedfordu příbuzného, jistého pana Rosse, u něhož jsem tu a tam dva až tři týdny pobýval. Briga měla vyplout asi v polovině června (byl to červen roku 1827) a ujednali jsme, že pár dní před jejím vyplutím dostane otec jako obvykle dopis od pana Rosse, který mne bude zvat, abych k nim přijel a strávil čtrnáct dní prázdnin s jeho syny Robertem a Emmetem. Augustus se nabídl, že sám dopis sestaví a dá ho odeslat. Odjedu tedy jakoby do Nového Bedfordu, ale zatím se přihlásím u svého kamaráda, který pro mne na *Grampusu* vynajde úkryt. Ujistil mne, že tento úkryt bude dost pohodlný, abych se v něm mohl zdržovat i více dnů, kdy se nebudu smět ukázat. Až briga urazí takový kus cesty, že návrat bude vyloučen, pak budu, jak mne aspoň ujišťoval, patřičně ubytován s veškerým pohodlím v kajutě, a pokud jde o jeho otce, ten prý se tomu kousku jen srdečně zasměje. Cestou potkáme dost a dost lodí, které s sebou mohou vzít dopis domů, v němž rodičům celý případ vysvětlím.

Konečně tu byla polovina června a naše plány uzrály. Dopis byl napsán a odeslán a jednoho pondělního rána jsem odešel z domova, jak se myslelo, na poštovní parník do